

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 32/2023-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Jany Laššákovej a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Širila, a. s., Spišská Nová Ves**, Odborárov 12, Spišská Nová Ves, IČO 31 736 912, zastúpeného spoločnosťou Advokátskou kanceláriou JUDr. Daša Bajanová, s. r. o., Starosaská 3, Spišská Nová Ves, v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. Daša Bajanová, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 3Cob/142/2022-1825 z 24. augusta 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 19. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého uznesenia vyplýva, že sťažovateľ sa v konaní vedenom na Okresnom súde Trebišov (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 6Cb/32/2005 domáha proti žalovanému zaplatať pohľadávku 100 867,88 eur s príslušenstvom. Okresný súd rozhodol vo veci v poradí už tretím rozsudkom č. k. 6Cb/32/2005-1633 z 19. októbra 2021 tak, že žalobe vyhovel. Proti tomu podal žalovaný odvolanie, o ktorom v čase podania ústavnej sťažnosti rozhoduje Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3Cob/141/2022. Na základe návrhu sťažovateľa rozhodol okresný súd uznesením č. k. 6Cb/32/2005-1723 z 8. marca 2022 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) o nariadení neodkladného opatrenia, ktorým žalovanému uložil, aby sa zdržal a nenakladal s nehnuteľným majetkom bližšie špecifikovaným

v uznesení, a to v rozsahu jeho predaja, darovania, scudzovania, prenájmania, zaťažovania vecným bremenom, predkupným právom, záložným právom, zámenou, vkladáním do majetku inej obchodnej spoločnosti, a to až do právoplatného skončenia konania vo veci samej vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 6Cb/32/2005, a ak súd žalobe vo veci samej vyhovie a právoplatne prizná pohľadávku sťažovateľovi, tak do 60-tich dní od vykonateľnosti rozhodnutia vo veci samej. Dôvodnosť návrhu sťažovateľa na vydanie neodkladného opatrenia v prebiehajúcom súdnom konaní videl okresný súd v tom, že sťažovateľ osvedčil naliehavú potrebu dočasnej úpravy pomerov strán sporu podľa § 325 ods. 2 písm. c) a d) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Okresný súd dospel k záveru, že sťažovateľ sa dôvodne obáva, že v zmysle informácií získaných z registra účtovných závierok a výpisu z obchodného registra je tu predpoklad, že v dôsledku neplnenia si zákonných povinností žalovaným (neukladanie riadnych účtovných závierok do zbierky listín v rozpore s § 40 ods. 2 Obchodného zákonníka) môže dôjsť k zrušeniu spoločnosti žalovaného a následne po nezložení preddavku na úhradu výdavkov a odmeny likvidátora bude spoločnosť vymazaná z obchodného registra v zmysle § 68 ods. 1 Obchodného zákonníka a aj v prípade právoplatného priznania pohľadávky by tak bolo sťažovateľovi znemožnené jej vymoženie či už pre nedostatok majetku žalovaného alebo z dôvodu zániku samotnej spoločnosti.

3. Na základe odvolania žalovaného krajský súd napadnutým uznesením zmenil uznesenie okresného súdu tak, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol a žalovanému priznal proti sťažovateľovi náhradu trov odvolacieho konania o neodkladnom opatrení v plnom rozsahu. V odôvodnení uviedol, že rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorým vydal navrhované neodkladné opatrenie, nebolo vecne správne, pretože vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci, keď nezohľadnilo § 324 ods. 3 CSP. Odvolací súd sa stotožnil s námietkou žalovaného, že neodkladné opatrenie v tomto prípade bolo možné vydať, iba ak by nebolo možné sledovaný účel dosiahnuť zabezpečovacími opatreniami. Vzhľadom na účel návrhu sťažovateľa na vydanie neodkladného opatrenia, ktorým bolo zabezpečenie jeho peňažnej pohľadávky vymáhanej v súdnom konaní, mal sťažovateľ možnosť domáhať sa zabezpečenia svojej pohľadávky podaním návrhu na zriadenie sudcovského záložného práva na nehnuteľnostiach žalovaného v zmysle § 343 ods. 1 CSP. Krajský súd tiež zohľadnil to, že súdne konanie o zaplatenie pohľadávky sťažovateľa trvá približne 17 rokov, pričom porušenie povinností žalovaného dokladať svoje riadne účtovné závierky do zbierky listín trvá približne 3 roky, a tiež to, že sťažovateľ nijako neosvedčil a ani konkrétne netvrdil, že žalovaný svoj majetok scudzuje, a teda sťažovateľom nebola ani dostatočne osvedčená nutnosť okamžitej neodkladnej úpravy, ktorá je jednou z obligatórnych podmienok na vydanie neodkladného opatrenia.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Proti napadnutému uzneseniu podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) Krajský súd sa nezaoberal podstatnými tvrdeniami a dôkazmi predloženými sťažovateľom a tieto nevyhodnotil vo vzájomných súvislostiach, a tým návrh na nariadenie neodkladného opatrenia nesprávne právne posúdil. Predovšetkým sa odvolací súd nevyjadril k tvrdeniam a dôkazom týkajúcim sa nepredkladania účtovných závierok do zbierky listín žalovaným a následku takéhoto nekonania a nevyhodnotil ani následok prípadného zániku spoločnosti žalovaného ešte v priebehu súdneho konania, resp. prípadného nedostatku majetku žalovaného.

b) Sťažovateľ riadne odôvodnil, že návrh na vydanie neodkladného opatrenia podáva pre dôvodnú obavu, že žalovaný v priebehu súdneho konania alebo bezprostredne po ňom, pred začatím exekúcie, zanikne bez právneho nástupcu. Vychádzal pritom z neplnenia zákonnej povinnosti žalovaným podľa § 40 ods. 2 Obchodného zákonníka predkladať do registra účtovných závierok a zbierky listín účtovné závierky a predpokladu, že pred zrušením spoločnosti podľa § 68b ods. 1 písm. e) Obchodného zákonníka žalovaný vykoná právne úkony smerujúce k tomu, aby previedol nehnuteľný majetok vo svojom vlastníctve na iné osoby, a následne bude spoločnosť zrušená bez likvidácie z dôvodu nezloženia preddavku na úhradu odmeny a výdavkov likvidátora (§ 68 ods. 2 Obchodného zákonníka), čo znamená, že sťažovateľ ani v prípade právoplatne priznanej pohľadávky ju nebude môcť vymáhať. Odvolací súd sa s možnosťou zrušenia spoločnosti žalovaného a jej zánikom ku dňu výmazu z obchodného registra v priebehu súdneho konania vôbec nezaoberal, a to i napriek tvrdeniam sťažovateľa, z akého dôvodu nepodal návrh na vydanie zabezpečovacieho opatrenia. Sťažovateľ argumentuje, že zriadením záložného práva súdom nemôže byť zabezpečená vymožitelnosť pohľadávky sťažovateľa, keď v priebehu súdneho konania bude žalovaný vymazaný z obchodného registra, pretože podľa § 343 ods. 3 CSP výkon záložného práva môže nastať až po tom, ako bola pohľadávka právoplatne priznaná súdnym rozhodnutím.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie sťažovateľom označených práv napadnutým uznesením krajského súdu o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Sťažovateľ vyčíta krajskému súdu, že ignoroval jeho argumenty a ním predložené dôkazy, a teda chybné vyhodnotil zistené rozhodné okolnosti, čo viedlo podľa jeho názoru k nesprávnemu záveru krajského súdu o tom, že podmienky pre nariadenie neodkladného opatrenia neboli v predmetnej veci splnené.

III.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý súdny proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru):

6. Z hľadiska sťažovateľom uplatnenej argumentácie ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že posudzovanie podmienok na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) pristupuje k preskúmvaniu ústavných sťažností, v ktorých sťažovatelia namietajú porušenie svojich práv neodkladným opatrením, zdržanlivo, vychádzajúc z právneho názoru, podľa ktorého zásadne nie je oprávnený zasahovať do rozhodnutí všeobecných súdov, ktorými nariaďujú či zrušujú neodkladné opatrenia, a to nielen preto, že nie je opravnou inštanciou v rámci sústavy všeobecných súdov, ale aj preto, že ide o také súdne rozhodnutia, ktorými sa do práv a povinností účastníkov konania (spravidla) nezasahuje konečným spôsobom. Ústavný súd meritórne posudzuje neodkladné opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o vydaní neodkladného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie, resp. zrušenie pristupuje len za celkom výnimočných okolností, tak ako to bolo zaužívané judikatúrou v súvislosti s posudzovaním predbežných opatrení podľa Občianskeho súdneho poriadku. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (m. m. I. ÚS 19/2020, IV. ÚS 330/2020, II. ÚS 422/2022).

7. Bez ohľadu na uvedené ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že aj v konaní o návrhu na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o návrhu na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia musí mať predovšetkým (rovnako ako iné rozhodnutia) zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené (IV. ÚS 332/2018, II. ÚS 427/2020, I. ÚS 9/2022).

8. Ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľa z hľadiska právomocí daných mu ústavou, t. j. z pozície súdneho orgánu ochrany ústavnosti, pričom pochybenie majúce intenzitu porušenia označeného práva na spravodlivé súdne konanie v posudzovanej veci neidentifikoval.

9. Sťažovateľ sa domáhal nariadenia neodkladného opatrenia na účel ochrany možnosti prípadného budúceho núteného výkonu svojho hmotnoprávneho nároku (finančného plnenia), ktoré si uplatňuje v identickom súdnom konaní, v ktorom sa proti žalovanému domáha zaplata pohľadávky 100 867,88 eur s príslušenstvom. Neodkladným opatrením sa navrhovalo obmedziť dispozíciu žalovaného s určenými nehnuteľnosťami na čas do právoplatného rozhodnutia súdu o veci samej a v prípade vyhovenia žalobe vo veci samej do 60-tich dní od vykonateľnosti rozhodnutia vo veci samej.

10. Z dôvodov obsiahnutých v napadnutom uznesení vyplýva, že krajský súd sa, vychádzajúc z rovnakého skutkového stavu ako okresný súd, nestotožnil s právnym záverom okresného súdu o potrebe nariadenia neodkladného opatrenia. Podľa názoru krajského súdu nebolo dôvodné vyhovieť návrhu sťažovateľa, keď (zohľadňujúc obsah § 324 ods. 3 CSP, podľa ktorého súd nariadi neodkladné opatrenie iba za predpokladu, ak sledovaný účel nemožno dosiahnuť zabezpečovacím opatrením), vo veci sťažovateľa vzhľadom na účel jeho návrhu na vydanie neodkladného opatrenia, (zabezpečenie jeho peňažnej pohľadávky vymáhanej v súdnom konaní) mali byť vzťahy regulované zriadením sudcovského záložného práva na nehnuteľnostiach žalovaného v zmysle § 343 CSP.

11. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že regulovanie vzťahov prostredníctvom inštitútu zabezpečovacieho opatrenia má vždy prednosť pred reguláciou neodkladným opatrením (k tomu porovnaj IV. ÚS 13/2020). V rámci rozhodovania o nariadení neodkladného opatrenia tak krajský súd nebol oprávnený potvrdiť nariadené neodkladné opatrenie, ak dospel k záveru, že sledovaný účel možno dosiahnuť zabezpečovacím opatrením, zriadením sudcovského záložného práva. Ústavný súd preto konštatuje, že krajský súd ústavne udržateľným spôsobom interpretoval a aplikoval príslušné zákonné ustanovenia Civilného sporového poriadku (§ 324 CSP a nasl.). Do interpretácie týchto zákonných ustanovení ústavný súd nie je zásadne oprávnený vstupovať a nahrádzať tak prijaté právne závery krajského súdu, ktoré nemožno považovať za svojvoľné či prijaté v zrejmom omyle konajúceho súdu. Napadnuté uznesenie je odôvodnené primeraným spôsobom a reaguje na všetky skutočnosti významné pre posúdenie splnenia zákonných predpokladov na (ne)vydanie neodkladného opatrenia, pričom ani prezentovaná sťažnostná argumentácia sťažovateľa nie je spôsobilá spochybníť jeho ústavnú udržateľnosť. Je vecou všeobecných súdov, aby vyhodnotili splnenie zákonných podmienok pre nariadenie neodkladného opatrenia, pričom do vyhodnotenia dôvodnosti jeho nariadenia, ktoré je založené primárne na skutkových otázkach, ústavný súd zásadne nie je oprávnený zasahovať alebo právny názor všeobecného súdu nahrádzať svojím uvážením. Zohľadňujúc osobitnú povahu inštitútu

neodkladného opatrenia a tomu zodpovedajúci zjednodušený a zrýchlený procesný postup a rozhodovanie konajúcich súdov, ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté uznesenie nenesie známky svojvôle a z ústavného hľadiska je udržateľné a akceptovateľné.

12. Ako neopodstatnenú preto ústavný súd vyhodnotil výhradu sťažovateľa, že krajský súd sa vo svojom rozhodnutí nezaoberal podstatnými tvrdeniami a dôkazmi predloženými sťažovateľom vo vzťahu k nepredkladaniu účtovných závierok do zbierky listín žalovaným a prípadnému nedostatku majetku žalovaného. Krajský súd totiž svoje rozhodnutie založil na ťažiskovom dôvode pre zamietnutie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorý spočíval v nevyužití inštitútu zabezpečovacieho opatrenia sťažovateľom. Nad rámec veci však poukázal aj na ďalšie skutočnosti, ktoré dávajú odpoveď na vznesenú námietku sťažovateľa, a to že napriek tomu, že súdne konanie o uhradenie pohľadávky sťažovateľa trvá približne 17 rokov, žalovaný porušuje povinnosť dokladať svoje riadne účtovné závierky do zbierky listín „len“ po dobu troch rokov, pričom ústavný súd k tomuto poznamenáva, že z obsahu samotnej ústavnej sťažnosti vyplýva, že žalovaný si uvedenú povinnosť dodatočne v priebehu konania o vydanie neodkladného opatrenia za roky 2018 a 2019 splnil. Krajský súd zároveň uviedol, že sťažovateľ nijako neosvedčil a ani konkrétne netvrdil, že žalovaný svoj majetok scudzuje, čím neosvedčil nevyhnutnosť neodkladnej úpravy pomerov, pričom sťažovateľ v ústavnej sťažnosti neuvádza žiadnu argumentáciu, ktorou by prijatý záver krajského súdu spochybňoval.

13. Na tomto základe ústavný súd sumarizuje, že neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby do napadnutého uznesenia krajského súdu zasahoval, pretože pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mohla zakladať dôvod na vyslovenie porušenia sťažovateľom označených práv napadnutým uznesením krajského súdu po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Preto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu:

14. Vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv sťažovateľ neuvádza vo svojej ústavnej sťažnosti žiadnu argumentáciu, ktorou by z ústavnoprávneho hľadiska namietal porušenie označených článkov ústavy, listiny a dodatkového protokolu právnymi závermi krajského súdu. Inak povedané, sťažovateľ síce v petite ústavnej sťažnosti označil konkrétne články ústavy, listiny a dodatkového protokolu, ktoré mali byť napadnutým uznesením krajského súdu porušené, avšak v obsahu ústavnej sťažnosti neuvádza argumentáciu alebo odôvodnenie (konkrétne skutkové a právne dôvody) jeho názoru o porušení označených práv [požiadavka plynúca z čl. 127 ústavy a § 43 ods. 1 a § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde].

15. Ústavnému prieskumu sťažovateľom napadnutého uznesenia krajského súdu v tejto časti tak bráni argumentačná nedostatočnosť ústavnej sťažnosti. Nie je právomocou ústavného súdu vlastnou činnosťou a šetrením dopĺňať chýbajúce zdôvodnenie ústavnej sťažnosti a abstrahovať z podania sťažovateľa možné a ním bližšie nezdôvodnené porušenie označených článkov ústavy a dohovoru. Ústavný súd z uvedených dôvodov ústavnú sťažnosť sťažovateľa v rámci predbežného prerokovania v časti namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 48 ods. 2

ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nesplnenia zákonom ustanovených náležitostí.

16. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa obsiahnutých v petite jeho ústavnej sťažnosti, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. januára 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu